CZU: 343.241 **https://doi.org/10.59295/rpijn2025.34**

APLICAREA PEDEPSEI PENALE. REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

CIOBANU Gabriela,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul,
studentă anul III, Facultatea de Drept și Administrație Publică
Coordonator științific: Bodlev Sergiu, dr. lect. univ.
ORCID: 0009-0002-6288-8474

SUMMARY

The application of criminal punishment in the Republic of Moldova plays an essential role in combating criminality and protecting citizens' rights. Although the legislative framework is well defined, the system faces significant challenges, such as corruption and prison overcrowding, which influence the public's perception of justice. Recent reforms aim to modernize and humanize the penal system, promoting alternative punishments and social rehabilitation measures. The Criminal Code allows punishment to be individualized, taking into account the specific circumstances of each case, and options such as plea agreements facilitate a faster resolution of cases.

***Keywords*:** criminal punishment, attempt, crime, legislation, recidivism.

Tema aplicării pedepsei penale în Republica Moldova este de o importanță deosebită pentru înțelegerea modului în care statul gestionează combaterea infracționalității și protejarea ordinii publice. Într-un context social și juridic dinamic, cu multiple influențe interne și externe, Republica Moldova se confruntă cu provocări semnificative în implementarea unei politici penale eficiente și echitabile.

Realitățile actuale reflectă atât progrese, cât și lacune în sistemul judiciar. Deși există un cadru legislativ bine definit, aplicarea pedepsei penale rămâne deseori criticată din cauza unor probleme precum corupția, lipsa resurselor și neuniformitatea în aplicarea legii. În plus, suprapopularea penitenciarelor și condițiile de detenție neadecvate atrag atenția organizațiilor internaționale și a societății civile.

Pe de altă parte, perspectivele reformei penale în Republica Moldova sunt orientate spre modernizare și umanizare. Se discută despre măsuri alternative la detenție, precum pedepsele non-privative de libertate și reabilitarea socială a condamnaților. Implementarea acestor măsuri ar putea reduce recidivismul și ar contribui la un sistem de justiție mai echitabil și mai eficient.

Această analiză va aborda în detaliu atât realitățile existente, cât și

oportunitățile de reformă, oferind o viziune asupra modului în care Republica Moldova poate evolua în domeniul penal.

Conceptul de „pedeapsă" include, din perspectivă istorică, nu doar o multitudine de forme de exteriorizare, ci şi o varietate în materia conţinutului, deloc de neglijat, evoluând de la ideea sacro-magică a sacrificiului delincventului la cruzimea pedepselor corporale şi a pedepsei

cu moartea din Evul mediu, până la contemporana pedeapsă privativă de libertate din Epoca modernă. De aceea o analiză asupra pedepsei este atât de dificilă, pentru că din punct de vedere istoric, ceea ce cuprindem în acest concept nu este un fenomen identic în toate perioadele istorice. Așadar, aceasta nu înseamnă că în prezent noţiunea de „pedeapsă" poate recepta orice conţinut [1, p. 250].

În alin. (1) al art. 61 din Codul Penal al Republicii Moldova pedeapsa penală este definită ca o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului, ce se aplică de către instanţele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracţiuni, cauzând anumite lipsuri și restricţii drepturilor lor. Această definiţie legală a pedepsei pune în evidenţă răspunsul statului, reacţia sa coercitivă faţă de violatorii legii penale pentru a demonstra vigoarea normelor acesteia pe contul acestor persoane, adică al infractorilor [2, p. 424].

Pedeapsa penală se aplică persoanelor care au săvârşit infracțiuni numai în baza unei sentințe pronunțate de către o instanță judecătorească în cadrul unui proces penal. Adoptarea hotărârii privind aplicarea pedepsei penale este un proces complex şi depinde de soluționarea prealabilă de către instanța de judecată a chestiunilor de fapt şi de drept.

Criteriile generale de individualizare a pedepsei penale sunt prevăzute în dispozițiile art. 75 din Codul Penal. Conform alin. (1) al acestui articol, se conturează trei principii esențiale care ghidează aplicarea pedepsei: aceasta trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată. Aplicarea pedepsei trebuie să respecte limitele prevăzute în Partea Specială a Codului Penal și să fie în strictă conformitate cu dispozițiile Părții Generale.

Instanța trebuie să țină cont de gravitatea faptei comise, de motivele care au determinat-o, de profilul infractorului, de circumstanțele care pot atenua sau agrava răspunderea penală, precum și de influența pe care pedeapsa o poate avea asupra corectării și reeducării persoanei vinovate. În plus, trebuie luate în considerare

condițiile de viață ale familiei acestuia, toate acestea fiind cerințe pe care judecătorul trebuie să le urmeze în procesul de stabilire a pedepsei.

Pedeapsa aplicată infractorului trebuie să fie echitabilă, adică să impună acestuia restricții și lipsuri proporționale cu gravitatea infracțiunii comise, suficiente pentru a restabili echitatea socială, respectiv drepturile și interesele victimei, statului și societății afectate prin infracțiune. O pedeapsă este considerată echitabilă și atunci când contribuie la realizarea altor obiective ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni, atât de către acesta, cât și de alte persoane.

Practica judiciară arată că o pedeapsă prea blândă poate genera dispreț față de lege, fiind insuficientă pentru corectarea infractorului sau prevenirea recidivei. Pe de altă parte, o pedeapsă excesiv de severă poate crea sentimente de nedreptate, înrăutățind atitudinea infractorului și generând neîncredere în lege, ceea ce contravine scopului pedepsei.

Cerința din art. 75 alin. (1) din Codul Penal privind aplicarea unei pedepse echitabile reflectă principiul echității în dreptul penal. Aceasta obligă instanța să impună o pedeapsă legală și individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să îndeplinească celelalte obiective ale pedepsei penale prevăzute în art. 61 alin. (2) din Codul Penal [3, p. 11].

Criteriile generale de individualizare a pedepsei stabilesc regulile pe care instanța de judecată trebuie să le urmeze în aplicarea pedepsei, subliniind că aceasta trebuie să fie impusă în limitele sancțiunii prevăzute în Partea specială a Codului Penal, care califică fapta. Totuși, există și o excepție de la această regulă generală, care permite aplicarea unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege. Această excepție este justificată în situațiile în care chiar și minimul pedepsei prevăzute este considerat prea sever, având în vedere circumstanțele specifice ale cauzei. În prezent, aplicarea unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege este reglementată de art. 79 din Codul Penal al Republicii Moldova [2, p. 476].

La aplicarea unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege, instanța de judecată trebuie să se conformeze sistemului de pedepse stabilit în art. 62 și 63 din Codul Penal al Republicii Moldova. Pedeapsa mai blândă poate fi aplicată chiar la limita sa maximă. Este important de reținut că, pentru multe tipuri de infracțiuni, legea penală prevede pedepse alternative în sancțiunea articolului respectiv, cum ar

fi închisoarea sau amenda, sau munca neremunerată în folosul comunității (a se vedea alin. (1) al art. 187 din Codul Penal al Republicii Moldova .În astfel de cazuri, nu se poate aplica una dintre pedepsele prevăzute alternativ în sancțiune ca fiind o pedeapsă mai blândă, deoarece legea deja prevede această posibilitate. În aceste situații, instanța trebuie să analizeze posibilitatea aplicării unei pedepse și mai blânde decât cele prevăzute în sancțiune sau să aplice principiul pedepsei sub limita minimă, atunci când sunt respectate condițiile prevăzute la alin. (1) al art. 79 din Codul Penal al Republicii Moldova [4].

În ultimul timp, în contextul reformei judiciare și de drept, legislaţia penală și cea procesual-penală au cunoscut transformări substanţiale impuse de realităţile sociale și economice, precum și de tendinţa de ajustare a legislaţiei la standardele general recunoscute. Procesul de reformare a legislaţiei din Republica Moldova a trezit, în mod inevitabil, interesul pentru experienţa pozitivă a altor ţări în ceea ce privește administrarea eficientă a justiţiei penale. Examinarea acestei experienţe s-a soldat cu introducerea în noul Cod de procedură penală și noul Cod penal a unor instituţii sau norme necunoscute mai înainte practicii și legislaţiei naţionale, dar care erau folosite în diferite ţări pe parcursul mai multor ani. Printre acestea se numără și acordul de recunoaștere a vinovăţiei, care reprezintă, întâi de toate, o formă procesuală nouă de soluţionare a litigiilor penale. După unii autori, instituția respectivă își are originea în perioada societății tribale, în care se admitea răzbunarea pentru vătămările personale. Acordul de recunoaștere a vinovăţiei a fost introdus în societăţile primitive atunci când s-a dovedit că un sistem de compensare era cu mult superior răfuielii private. Alţi cercetători au afirmat că acordul de recunoaștere a vinovăţiei “poate să-și aibă originea în secolul al XVII-lea în Anglia ca mijloc de atenuare a pedepselor nejustificat de aspre” [5, p. 355].

Procedura inițierii, încheierii, examinării, soluționării și adoptării unei sentințe în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției este reglementată de articolele 504-509[2] din Codul de procedură penală al Republicii Moldova [6]. Aplicarea pedepsei în acest context este prevăzută de art. 80 din Codul penal al Republicii Moldova. Potrivit acestor prevederi, acordul de recunoaștere a vinovăției reprezintă o înțelegere între acuzatorul de stat și învinuit sau inculpat, care acceptă să-și recunoască vinovăția în schimbul unei pedepse reduse.

Acest acord se încheie în scris, după aprobarea, în scris, a limitelor pedepsei de

către procurorul ierarhic superior, cu participarea obligatorie a învinuitului și a apărătorului acestuia. Acordul de recunoaștere a vinovăției poate fi încheiat atunci când, în baza probelor administrate, reiese că faptele au fost săvârșite de învinuit și rezultă stabilirea vinovăției acestuia. Procurorul negociază cu învinuitul și apărătorul acestuia categoria, cuantumul și modul de executare a pedepsei care urmează a fi aplicată de instanța de judecată, în limitele prevăzute de art. 80 din Codul penal și ținând cont de prevederile art. 75–78 din Codul penal. Acordul de recunoaștere a vinovăției poate fi inițiat fie de procuror, fie de învinuit, inculpat sau apărătorul acestuia, în orice moment după formularea învinuirii și până la începerea cercetării judecătorești. Instanța examinează acordul în ședință publică, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel. Dacă instanța constată că recunoașterea vinovăției a fost făcută liber, conștient și fără constrângere, acceptă acordul și admite baza faptică a infracțiunii recunoscute de inculpat. În continuare, instanța procedează la dezbateri judiciare privind măsura pedepsei. Conform art. 80 din Codul penal al RM, recunoașterea vinovăției conduce la o reducere de o treime din pedeapsa maximă prevăzută pentru infracțiunea respectivă. La fel ca și acordul de recunoaștere a vinovăției, acordul de cooperare este prevăzut de Codul de Procedură Penală la art. 509^{3} – 509^{10}.

Potrivit acestor prevederi, acordului de cooperare i se aplică dispozițiile referitoare la procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, cu completările și derogările din CPP. Acest articol a fost completata cu alin. 3 care prevede că: „*Prin derogare de la alin. (1), în cazul în care persoana pusă sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 264 alin. (2), (4), (6) și art. 264(1) încheie un acord de recunoaștere a vinovăției, iar instanța de judecată acceptă acest acord, reducerea menționată la alin. (1) se aplică doar limitei maxime de pedeapsă prevăzute în Partea specială a prezentului cod”* [6].

Art. 81 din Codul penal reglementează atenuarea obligatorie a pedepsei pentru infracțiunea neconsumată. Practica judiciară a arătat că, în general, infracțiunile neconsumate primesc pedepse mai puțin severe decât infracțiunile consumate echivalente. Astfel, a fost necesară o reglementare clară privind aplicarea pedepsei pentru infracțiunile neconsumate.

Infracțiunea neconsumată include două etape distincte – pregătirea și tentativa de infracțiune – care se diferențiază atât prin natura acțiunilor implicate, cât și prin

gradul de pericol pe care îl prezintă. Întrucât aceste acțiuni nu produc consecințe prejudiciabile, ele sunt considerate mai puțin periculoase decât infracțiunea consumată. Din acest motiv, legiuitorul aplică pedepse diferențiate pentru infracțiunile neconsumate, stabilind limitele formale pentru pedepsirea pregătirii și tentativei de infracțiune. Mai întâi de toate, potrivit alin. (1) al art. 81 din Codul penal al Republicii Moldova, la aplicarea pedepsei pentru infracţiunea neconsumată se ţine cont de circumstanţele în virtutea cărora infracţiunea nu a fost dusă până la capăt.

Acestea sunt următoarele: 1. Caracterul și gradul pericolului social al faptelor săvârșite de cel vinovat; 2. Gradul realizării intenţiei infracţionale; 3. Cauzele datorită cărora infracţiunea n-a fost dusă până la capăt.

Doar analizând în cumul aceste circumstanţe, în fiece caz aparte, instanţa de judecată determină particularităţile activităţii infracţionale neconsumate și soluţionează problema măsurii de pedeapsă. În afară de acestea, judecata trebuie să se conducă de criteriile generale de individualizare a pedepsei, prevăzute în art. 75 din Codul penal al Republicii Moldova [2, pp. 480-481].

Conform alin. (2) al art. 26 din Codul penal al Republicii Moldova, *„răspunderii penale și pedepsei penale sunt supuse doar persoanele care au săvârșit pregătirea unei infracțiuni mai puțin grave, grave, deosebit de grave sau excepțional de grave."* Deși această dispoziție generală prevede că actele de pregătire sunt incriminabile, în mod excepțional, normele din Partea specială a Codului penal includ incriminarea anumitor acte de pregătire ca infracțiuni independente, fără a depinde de infracțiunea pentru care acestea ar putea constitui pregătirea.

Conform regulii generale, aceste acțiuni sunt considerate infracțiuni distincte atunci când produc daune semnificative obiectului infracțiunii sau îl supun unei amenințări reale. Caracterul lor de potențiale acte de pregătire este evidențiat de formulările textului incriminator, cum ar fi: „...procurarea, fabricarea... ilegală a armelor și muniților" (art. 290 din CP al RM) sau

„Organizarea unor bande armate în scopul atacării persoanelor juridice sau fizice..." (art. 283 din Codul penal al Republicii Moldova) [2, p. 482].

Tentativa de infracţiune este o formă a infracţiunii neconsumate mai periculoasă decât pregătirea și mai puţin periculoasă decât infracţiunea consumată.

Problematica tentativei apare în situaţia în care legislaţia penală propune să incrimineze nu doar consumarea infracţiunii, adică desfășurarea faptei până la

producerea rezultatului și realizarea efectivă a acestuia, ci și atunci când apreciază că ar fi necesar să incrimineze și desfășurarea faptei înainte de momentul consumării și al producerii rezultatului [7, p. 11].

Incriminarea distinctă a tentativei implică însă un anumit cadru legal specific acestei reglementări. În raport cu principiul legalităţii incriminării și pedepsirii, incriminarea tentativei nu ar fi posibilă fără existenţa unei norme de incriminare, a unei fapte determinate consumate, deoarece, conceptual, fapta încercată presupune o raportare la fapta consumată a cărei realizare este încercată. Nu există tentativă în sine, ci numai tentativă de o faptă determinată (de exemplu, tentativa de viol, furt etc.). Fapta încercată nu este decât un moment, un fragment, o etapă în desfășurarea faptei consumate, de aceea dependenţa faptei încercate de fapta consumată are un caracter obiectiv, întocmai ca legătura dintre parte și întreg [7, p. 19].

Legislaţia penală a Republicii Moldova sancţionează tentativa de infracţiune în conformitate cu prevederile alin. (3) al art. 81 din Codul penal al Republicii Moldova care stipulează că, mărimea pedepsei pentru tentativă de infracţiune ce nu constituie o recidivă nu poate depăși trei pătrimi din maximul celei mai aspre pedepse prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a Codului penal pentru infracţiunea consumată.

În legislația penală a Republicii Moldova, noțiunea și tipurile recidivei sunt reglementate de art. 34 din Codul Penal al RM. Recidiva se consideră atunci când o persoană care are antecedente penale pentru o infracțiune săvârșită cu intenție comite una sau mai multe infracțiuni, tot cu intenție.

Legea distinge trei tipuri de recidivă: recidiva simplă, recidiva periculoasă și recidiva deosebit de periculoasă.

Alin. (1) al art. 82 din Codul penal al Republicii Moldova declară: *“La aplicarea pedepsei pentru recidivă de infracţiuni se ţine cont de numărul, caracterul, gravitatea și urmările infracţiunilor săvârșite anterior, de circumstanţele în virtutea cărora pedeapsa anterioară a fost insuficientă pentru corectarea vinovatului, precum și de caracterul, gravitatea și urmările infracţiunii noi”*. [4]

Codul penal a introdus limitele formale pe care trebuie să le respecte instanţa de judecată, aplicând pedeapsa pentru fiecare tip de recidivă. Cu cât este mai periculoasă recidiva, cu atât este mai mare termenul minim ce poate fi aplicat persoanei. Astfel, mărimea pedepsei pentru recidiva periculoasă şi deosebit de

periculoasă nu poate fi mai mică de două treimi din maximul pedepsei prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod. Dacă instanţa de judecată stabileşte circumstanţe excepţionale ale cauzei, prevăzute de art. 79 din Codul penal al Republicii Moldova, ea poate aplica o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea penală doar în cazul recidivei de infracţiuni comise de o persoană care, la data săvârşirii infracţiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, cu condiţia ca ea să constituie cel puţin jumătate din minimul pentru infracţiunea săvârşită. Toate aceste împrejurări pe care instanţa de judecată le ia în considerare la aplicarea pedepsei dau posibilitatea de a individualiza pedeapsa, ținând cont de datele referitoare la fapta comisă și la persoana celui vinovat.

Codul penal la zi, prin art. 81 alin. (2) indică că: *„mărimea pedepsei pentru recidiva periculoasă şi deosebit de periculoasă nu poate fi mai mică de două treimi din maximul pedepsei prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod. În cazul în care sînt stabilite numai circumstanţe atenuante, instanţa poate stabili pedeapsa în limitele prevăzute pentru infracţiune în Partea specială a prezentului cod”*. Pe când cel din 2023 prevedea următoarele: *„Mărimea pedepsei pentru recidiva periculoasă şi deosebit de periculoasă nu poate fi mai mică de o treime din maximul pedepsei prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod. În cazul în care sînt stabilite numai circumstanţe atenuante, instanţa poate stabili pedeapsa în limitele prevăzute pentru infracţiune în Partea specială a prezentului cod.”*

Modificările aduse articolului 81 alineatul (2) din Codul Penal actual față de cel din 2023 se referă la creșterea pragului minim al pedepsei pentru recidiva periculoasă și deosebit de periculoasă. În 2023, acest prag minim era de o treime din maximul pedepsei prevăzute în Partea specială a Codului Penal, iar acum, în noua versiune, acesta a fost ridicat la două treimi.

Acest lucru semnifică o înăsprire a pedepsei pentru recidiviști, având în vedere că limita inferioară a pedepsei este acum mai mare, reducând marja de flexibilitate a instanței în aceste cazuri. Cu toate acestea, dacă există doar circumstanțe atenuante, instanța poate continua să aplice pedeapsa în limitele prevăzute pentru infracțiunea respectivă, fără a fi constrânsă de limita minimă a pedepsei pentru recidivă.

Concluzia generală este că modificarea accentuează tendința de a pedepsi mai

sever recidiva periculoasă și deosebit de periculoasă.

Aspecte de drept comparat

Mecanismele de aplicare a pedepsei de către diferite state se bazează pe reguli specifice. Astfel, acestea sunt determinate de prevederile legii penale, de precedentul judiciar și de contextul social și cultural al fiecărei țări. De exemplu, unele state aplică pedepsele într-un mod standardizat, conform unor reguli stricte și universal valabile (precum Canada), în timp ce altele au un sistem mai flexibil, adaptabil circumstanțelor individuale (precum Suedia, Australia sau India). De asemenea, există state în care abordarea pedepselor diferă semnificativ în funcție de regiune sau jurisdicție (de exemplu, SUA și Marea Britanie).

În Australia se aplică Sistemul judiciar de informare și cercetare (Judicial Information Research System sau JIRS) . Informația primară oferită de acest sistem înglobează jurisprudență, legislație, principii de aplicare a pedepselor, date statistice şi diverse publicații online. Informația este accesibilă nu doar pentru judecători, ci este destinată publicului larg de jurişti. JIRS este sistemul creat de Comisia Judiciară din Australia, înființată în 1986, cu scopul de a analiza sentințele aplicate de instanțele judecătoreşti, punându-se un accent deosebit pe efectul şi autoritatea răspunderii penale. [8]

În concluzie, pe lângă cadrul legislativ, un accent deosebit este pus pe problemele legate de corupție, condițiile de detenție și suprapopularea penitenciarelor, care influențează percepția publicului asupra justiției penale. În plus, reforma penală tinde spre umanizarea sistemului și implementarea unor pedepse alternative care pot reduce recidivismul și îmbunătăți eficiența justiției.

Codul Penal al Republicii Moldova definește pedeapsa ca o măsură de constrângere statală, menită să corecteze și să reeducă condamnatul. Aplicarea pedepsei se realizează printr-un proces judiciar care evaluează gravitatea faptei, motivele infractorului și impactul asupra societății. Totodată, individualizarea pedepsei trebuie să fie echitabilă, ținând cont de circumstanțe atenuante sau agravante și de potențialul pedepsei de a corecta comportamentul infractorului.

Aplicarea pedepsei în Republica Moldova este reglementată de norme stricte, dar se permite aplicarea unor pedepse mai blânde decât minimul prevăzut de lege în circumstanțe excepționale. De asemenea, acordurile de recunoaștere a vinovăției și cele de cooperare permit reduceri ale pedepsei, facilitând astfel soluționarea rapidă

a cazurilor penale și reducerea încărcării sistemului judiciar.

Pe de altă parte, legislația penală prevede tratamente distincte pentru infracțiunile neconsumate, tentativă și recidivă, aplicând pedepse diferite în funcție de gravitatea și pericolul social al fiecărei situații. În cazul recidivei, instanța ia în considerare caracterul și numărul infracțiunilor anterioare, iar pedepsele sunt în general mai severe.

Reformele recente urmăresc eficientizarea sistemului penal prin măsuri ce favorizează reabilitarea socială a infractorilor și reducerea utilizării excesive a pedepselor privative de libertate. Aceste măsuri sunt esențiale pentru evoluția justiției penale în Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE:

1. ROTARU, C., Fundamentul pedepsei. Teorii moderne., București, 2006.
2. GRAMA, M., BOTNARU S., ŞAVGA, A., GROSU, V. Chişinău, 2012, Drept penal. Partea Generală. Vol. I., Chișinău, 2012.
3. "Ghid cu privire la aplicarea pedepsei penale," https://crjm.org/wp conte nt/uploads/2015/01/Ghid-cu-privire-la-aplicarea-pedepsei.pd*f,* 2014.
4. Codul penal al Republicii Moldova Nr. 985 din 18-04-2002 Publicat : 14-04-2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. 195.
5. ROTARU V., Originea și răspândirea acordului de recunoaștere a vinovăţiei, În: *Analele științifice ale USM, Facultatea de drept, nr. 6,* p. 355, 2002.
6. Codul de procedură penală a Republicii Moldova, Nr. 122 din 14-03-2003, Publicat: 05-11- 201 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art. 699.
7. ANTONIU G., Tentativa (doctrină, jurisprudenţă, drept comparat), București: Editura Societăţii Tempus, 1995.
8. BOLOCAN-HOLBAN, A., VIDAICU, M., "Aplicarea pedepsei penale în dreptul penal comparat," [Online]. Available: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/ imag_file/138- 140_11.pdf.